

Strategická koncepce stability a bezpečnosti pro 21. století a požadavky na obranný průmysl

Nově dynamicky se utvářející strategické prostředí lze charakterizovat jako prostředí nepřetržitých změn ve smyslu obecně pozitivním, s přetrvávajícími nejasnostmi a riziky, která mohou přerůst v akutní krize se snahou mezinárodních společenství o jejich řešení s upřednostňováním specifických zájmů, které jsou vztaženy k lidskému bytí a bezpečnosti.

Mír, bezpečnost, lidská práva, svoboda a důstojnost jsou prvotní atributy lidské existence a bezpečnosti [1] i všech základních a navazujících vztahů. Hospodářská prosperita, sociální smír, ekologická bezpečnost, legislativa a právo tvoří základnu, v níž se lidské bytí realizuje v pozitivním smyslu slova. V opačných situacích neprospérité, nebezpečnosti, nesmíru a porušování práva vznikají konflikty až války, které ohrožují lidské bytí a bezpečnost.

Organizace spojených národů (OSN), Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE), Evropská unie (EU), Západoevropská unie (ZEU) a Organizace severoatlantické smlouvy (NATO) vznikly, aby byly úspěšnými přispěvateli světového míru, euroatlantické bezpečnosti a stability. Vzájemně posílené organizace by se měly stát v 21. století pilíři bezpečnostního prostředí. Rozšířená Rada bezpečnosti OSN proto musí nést primární odpovědnost za udržování mezinárodního míru a bezpečnosti. Nadále sehrávat rozhodující roli ve prospěch bezpečnosti a stability v euroatlantickém prostoru [2].

Stabilita, transparentnost, nižší úroveň stavu zbraní, které je provázáno dohodami o kontrole zbraní a jejich neššíření, mezinárodní ověřování jejich počtů a úrovně, podporují politické a vojenské úsilí o dosažení strategických bezpečnostních cílů. To zahrnuje:

- zvýšenou stabilitu vytvořenou Smlouvou o konvenčních ozbrojených silách v Evropě (*Conventional Forces in Europe - CFE*),
- další snížení jaderných zbraní prosazované smlouvami START (smlouva mezi USA a Ruskem o snížení stavu strategických zbraní),
- podepsání smlouvy o úplném zákazu jaderných pokusů,
- neomezenou a bezpodmínečnou smlouvu o zákazu šíření jaderných zbraní,
- vstup v platnost konvence o chemických zbraních,
- proces stabilizace a přidružení schválený ministry zahraničí EU pro Makedonii, Albánii, Chorvatsko, Bosnu a Hercegovinu, a Jugoslávskou svazovou republiku s jednotlivými stupni tohoto procesu a diferenciacemi mezi zmíněnými zeměmi.

Ke strategické stabilitě a bezpečnosti nepřispívá globální šíření technologií využitelných k výrobě zbraní, jež může vyústit ve vyšší možnosti sofistikovaných vojenských kapacit, umožňujících vývoj vysoce kvalitních útočných a obranných

vzdušných, pozemních a námořních systémů, naváděných střel a dalších vyspělých zbraní. Komodity a technologie, které by mohly být využity k výrobě zbraní hromadného ničení, jejich nosičů a dalších vyspělých technologií vedení ozbrojeného konfliktu včetně komunikačních a informačních systémů, jsou stále dostupnější a žádanější. Odhalování a prevence ilegálního obchodu s těmito materiály a know-how je nadále obtížná. Vyrábět a používat některé z těchto zbraní jsou schopny i neoficiální struktury.

Strategická stabilita a bezpečnost v 21. století může být narušena dalšími nepředvídatelnými riziky rozličné povahy, včetně teroristických činů, sabotáží a organizovaného zločinu. Přerušení přílivu životně důležitých zdrojů nebo jejich nadměrná spotřeba může vyvolat nekontrolovatelný pohyb velkého počtu lidí, který by se pravděpodobně mnohonásobně zvýšil zvláště v důsledku následných ozbrojených konfliktů. Tyto stavy vytvářejí pro bezpečnost a stabilitu neovzhlédnutelné problémy. Tak přístup ke stabilitě a bezpečnosti musí respektovat vedle obranného rozměru i faktory politické, vojensko diplomatické, ekonomické, sociální, ekologické a legislativně právní [3].

Nelze nepřehlédnout vliv různých bezpečnostních smluv, mezinárodních a mezikontinentálních vazeb, které se mohou dostat do vzájemné kolize končící jejich kolapsem, s rozrušením snah o kooperativní přístup ke stabilitě a bezpečnosti, rozpadem systému kontroly odzbrojení s následným zhoršením mezinárodních vztahů a silovým, válečným řešením sporů.

Nová strategická koncepce stability a bezpečnosti pro 21. století musí vycházet z principu otevřenosti pro všechny země sdílející demokratické hodnoty a principy. Základními pilíři bezpečnostní architektury v současnosti jsou existující euroatlantické a evropské organizace a instituce. Postupné přetváření institucí evropské bezpečnostní a obranné identity, mezi nimiž není hierarchický vztah, do kooperativně bezpečnostního systému je dlouhodobý, ale nevyhnutelný proces. Aktivní působení při posilování kolektivní a kooperativní bezpečnosti a jejich institucí je výzvou pro dosažení nerozdělené, mírové, demokratické a prosperující Evropy s odpovědností za globální vývoj. Přetváření strategického prostředí, pokud by jeho charakter znamenal ohrožení bezpečnosti a prosperity států, Aliance, případně ohrožení či rozpad vytvářející se bezpečnostní architektury, je nezbytné a nutné.

Vojenské aspekty členství České republiky v Alianci

Tyto aspekty jsou podstatnou součástí vojenské bezpečnostní politiky České republiky a nacházejí odraz v koncepci výstavby rezortu obrany a požadavcích na obranný průmysl.

Prioritním bezpečnostním cílem České republiky jako státu a nového člena NATO je především obhajoba a prosazování národních zájmů, tj. zejména zajištění míru, stability, prosperity, lidských práv a bezpečnosti. Z hlediska Strategické koncepce NATO pro 21. století má tento cíl celou řadu vojenskopolitických a vojenských aspektů. K nejdůležitějším z nich zejména patří:

- ① Nedělitelnost bezpečnosti pro všechny členy Aliance. Solidarita a soudržnost mezi spojenci zajišťuje, že žádný člen Aliance není nucen spoléhat pouze na své vlastní úsilí při řešení vznikajících bezpečnostních problémů.
- ② Podíl na realizaci rozhodujícího poslání Aliance, tj. zajištění svobody a bezpečnosti členských států politickými a vojenskými prostředky v souladu s principy Charty

OSN, podíl na realizaci základního cíle, tj. zajištění dlouhodobého míru Evropě a základních řídicích principů, tj. společné odpovědnosti a vzájemné spolupráce při podpoře nedělitelné bezpečnosti všech členských států.

- ③ Příspěvek k růstu politické role Aliance, ke zvýšení dialogu, spolupráce a partnerství s ostatními státy, k otevřenosti Aliance pro přijetí dalších členů, ke spolupráci s dalšími mezinárodními organizacemi a realizaci nových poslání spjatých zejména s vytvářením a udržováním míru.
- ④ Příspěvek k realizaci základních bezpečnostních funkcí Aliance, tj. poskytovat jeden ze základů pro stabilní bezpečnostní prostředí v Evropě, který je založen na růstu demokratických institucí a závazku řešit spory mírovou cestou, sloužit v souladu s článkem 4 washingtonské smlouvy jako transatlantické fórum pro konzultace spojenců o jakýchkoliv otázkách, které ovlivňují jejich zájmy, a odvrátit nebezpečí a ubránit se jakékoliv hrozbě vůči území kteréhokoliv členského státu.

Fakt našeho ztotožnění se s těmito principy bezpečnostní politiky Aliance [5] se promítl nejen v deklaracích politiků. Česká republika se stala novým členským státem, vybavena alespoň určitou částí legislativního a koncepčního rámce pro oblast bezpečnosti a obrany.

Za významné vnitropolitické kroky bych označil přijetí ústavního zákona o bezpečnosti České republiky, konstituování a činnost Bezpečnostní rady státu, včetně jejích tří výborů. Dále přijetí Bezpečnostní strategie České republiky 17. 2. 1999 a schválení Vojenské strategie České republiky 29. 3. 1999 vládou. Tyto typy veřejných strategicko-politických dokumentů jsou ve všech zemích Aliance samozřejmostí a představují uznávaný způsob aktivizace veřejnosti o obranu a bezpečnost země.

Bezpečnostní strategie České republiky [6] vychází z charakteristiky současného bezpečnostního klimatu v Evropě, jehož nejvýraznějším trendem je narůstání hrozeb, které překračují hranice států. Současně se rozšiřuje používání nestandardních (často eticky nepřijatelných) prostředků, zvláště nestátními entitami. Eliminace těchto rizik a z nich vyplývajících hrozeb vyžaduje stále více spolupráci mezi státy a reakci mezinárodních organizací. Aktivní působení v nich je pro ČR jedním ze základních nástrojů zajištění životních a strategických zájmů státu.

V dokumentu se konstatuje, že význam bezpečnosti státu a jeho občanů, tvorby a realizace bezpečnostní politiky a řízení bezpečnostního systému překračuje konkrétní politické zájmy jednotlivých politických subjektů a funkční období jedné vlády. Považuji za vhodné v této souvislosti připomenout, že daná problematika překračuje hranice rezortu obrany a je záležitostí celé společnosti.

Vojenská strategie České republiky [7] respektuje novou základní bezpečnostní charakteristiku českého státu, tj. členství v NATO. Je rozpracováním principů obranné politiky, které jsou definovány v Bezpečnostní strategii České republiky, do konkrétního zadání úkolů ozbrojeným silám státu. Dokument ovšem zachycuje určitý stav poznání bezpečnostní problematiky, což samo o sobě navozuje otázku délky jeho platnosti. Je zřejmé, že tuto strategii bude, a to zejména v souvislosti s naplňováním přijaté nové strategické koncepce NATO, nutno revidovat. Lze předpokládat, že teprve revidovaná vojenská strategie České republiky (předpokládá se v roce 2001) bude moci

v plném rozsahu zachytit prosazení kolektivního rozměru obrany do praxe výstavby, přípravy a použití ozbrojených sil a jejich hlavní složky – Armády České republiky.

Základním rezortním dokumentem je **Koncepce výstavby rezortu obrany**, která stanovuje v nezbytném rozsahu základní směry dalšího vývoje rezortu obrany při naplňování požadavků vyplývajících z jeho zákonné odpovědnosti za vnější bezpečnost státu. Prioritně se zaměřuje na realizaci změn vyplývajících z nových podmínek zajišťování obrany v souvislosti se vstupem do NATO a na nápravu rozhodujících, dlouhodobě zanedbaných oblastí výstavby rezortu při respektování ekonomických možností ČR. Rozhodujícím kritériem úspěšnosti realizace koncepce bude kromě nárůstu schopností rezortu obrany i zásadní zlepšení hospodaření se zdroji jak v oblasti plánování, tak i v oblasti kontroly jejich užití.

Za hlavní úkoly výstavby rezortu obrany považujeme:

- a) Zajistit výstavbu Armády ČR v rozsahu nezbytném k eliminaci rizik a ohrožení s využitím možností společné obrany. Kvalitativně a kvantitativně ji přebudovat ve struktuře a kvalitě personálu všech kategorií, ve vybavení zbraňovými systémy a technikou.
- b) V přípravě personálu, ve výcviku a v materiálně technickém vybavení vojsk realizovat standardy přijaté v NATO, postupně dosáhnout plné interoperability sil a prostředků k vedení společných operací.
- c) Zkvalitnit řízení rezortu k zabezpečení efektivního plánování, užití a kontrole vyčleněných zdrojů, připravit a realizovat sociální program v souladu s požadavky na doplňování a obměnu personálu všech kategorií.
- d) Postupně provést restrukturalizaci majetku rezortu, snížit jeho rozsah na úroveň nezbytných potřeb, postupně provést obměnu zásob, odstranit zanedbanost základních fondů a realizovat ekologický program.

Současný stav rezortu obrany v porovnání s cíli, které musí naplnit v nových podmínkách, vyžaduje provedení řady zásadních změn v jeho současné činnosti i v dalším rozvoji. Tyto změny nelze realizovat jednorázově v krátkém časovém horizontu. Hlavním obsahem činnosti a další výstavby rezortu přitom musí být zajištění podmínek pro budování sil ve velikosti nezbytné ke splnění jejich úkolů, vysoce mobilních, moderně vybavených a v potřebném rozsahu logisticky soběstačných. S ohledem na omezené disponibilní zdroje je nezbytné ve výstavbě rezortu postupovat z hlediska řešení prioritních potřeb zajišťování obrany.

Prioritami v činnosti a rozvoji rezortu obrany jsou:

- Vytvoření odpovídajících podmínek pro zajišťování úkolů obrany, pro výstavbu, přípravu a působení ozbrojených sil v souladu se závazky vyplývajících z kolektivní obrany v rámci Aliance, a také požadavky samostatné obrany.
- Výstavba sil přidělených pod velení NATO, sil vyčleněných pro NATO, sil okamžité a rychlé reakce v souladu s přijatými cíli výstavby sil a vojenských záchranných útvarů, včetně jejich logistické podpory. Zabezpečení potřeb Aliance Českou republikou jako hostitelskou zemí.

- Modernizace výzbroje a techniky v souladu s přijatými cíli výstavby a standardy NATO s bezprostřední koordinací postupu při zkvalitňování materiálně technického vybavení ozbrojených sil, možnostmi zbrojního průmyslu České republiky, se zaměřením vědy a výzkumu a zbrojními programy Aliance.
- Racionální rozmístění a efektivní využití disponibilních lidských zdrojů, zvýšení kvality personálu a personální práce, realizace sociálního a bytového programu, zlepšení životních podmínek vojáků z povolání a v základní (náhradní) službě.
- Centralizovaný rozvoj informační podpory procesů velení a řízení, zabezpečení vnitřní i vnější interoperability komunikačních a informačních systémů. Propojení funkcí, vztahů, stylu řízení, systému plánování, poslušnosti činností a organizačních struktur s orgány NATO.
- Snížení rozsahu mobilizační potřeby pro rozvinutí sil Armády ČR.
- Zefektivnění řízení v hospodaření se zdroji, vytvoření účinného systému vnitřní kontroly v rezortu, provádění zdůvodněných vědeckotechnických a ekonomických rozborů, analýz a plánovitého přístupu k potřebám alokace zdrojů v dlouhodobém, střednědobém i krátkodobém časovém horizontu.
- Zvýšení podílu občanských zaměstnanců a účelových organizací na plnění úkolů v oblasti služeb.
- Snížení nákladovosti provozu rezortu plnohodnotným využitím vnitrorezortní infrastruktury, předáním přebytečných objektů a odprodejem nebo likvidací nepotřebných zásob.
- Restrukturalizace provozních zásob materiálu vojenského i nevojenského charakteru a zásob pro válečný stav a jejich udržování v nezbytné výši v souladu s normami NATO.
- Uplatnění ekologických technologií vyplývajících z příslušných zákonů při rekonstrukci technologických zařízení.

Ekonomické aspekty

Ekonomické aspekty souvisejí s celkovou filozofií zvyšování účinnosti ozbrojených sil členských států Aliance a Česká republika je připravena se na její realizaci odpovídajícím způsobem podílet.

Při úvahách o výstavbě ozbrojených sil ČR je však nutné brát v úvahu zejména výrazně odlišné výchozí podmínky ve srovnání s podmínkami ve většině ostatních států Aliance. Výchozí podmínky nespočívají pouze v technologickém zaostávání ozbrojených sil ČR a jejich zabezpečení zdroji, ale i ve skutečnosti, že většina zejména rozhodujících států Aliance má již několik let zpracovány dlouhodobé koncepce výstavby svých ozbrojených sil. Okamžité, plnohodnotné zapojení ČR do tohoto procesu naráží na limity, které vznikly předchozím zbrzděním prosazování koncepčních záměrů rezortu na vládní úrovni.

V současné etapě realizace požadavků strategické koncepce NATO na ozbrojené síly je proto nutné především dosáhnout úplné stabilizace rezortu obrany a podmínek pro postupné narůstání účasti v jednotlivých aktivitách Aliance. Koncepčním

východiskem je přitom zejména Koncepce výstavby rezortu obrany a realizace aliančních záměrů vyjádřených v dokumentu Cíle výstavby sil.

V souvislosti s přijímáním České republiky do NATO byl v závěru roku 1998 zaveden systém obranného plánování ČR [4], jenž ministerstvo obrany již realizuje, a který uplatňují všechny státy Aliance.

Obranné plánování NATO vytváří rámec, uvnitř něhož jsou sladovány otázky obranné politiky jednotlivých států tak, aby byly s maximální účinností naplněny potřeby Aliance. Systém obranného plánování ČR, jako vrcholový státní systém plánování opatření k zajišťování obrany, řídí vláda České republiky. Za plnění úkolů a opatření obranného plánování odpovídá Ministerstvo obrany ČR, přičemž koordinátorem plánovacích opatření k zajištění obrany je Výbor pro obranné plánování, jako stálý pracovní orgán Bezpečnostní rady státu.

Obranné plánování je strukturováno do hlavních plánovacích systémů, které tvoří systém plánování ozbrojených sil a systém plánování nevojenské obrany, které poskytují základ všem činnostem obranného plánování. Dále je strukturováno do podsystémů plánování zdrojů, vyzbrojování, komunikačních a informačních systémů, logistiky (včetně infrastruktury), které přispívají k dosažení cílů a ke splnění úkolů a opatření vymezených uvedenými systémy. Přizpůsobují jim své aktivity a sladují s nimi poslušnost jednotlivých činností. Systém civilního nouzového plánování podporuje systém obranného plánování v oblasti koordinace aktivit a vyčleňování zdrojů k podpoře ozbrojených sil a k zajišťování opatření nevojenské obrany v civilním sektoru.

V procesu obranného plánování formulovaly orgány Aliance v roce 1998 52 návrhů cílů výstavby sil pro AČR. Česká republika plně akceptovala 28 a částečně 24 cílů výstavby. V současnosti je plně zapojena do nejdůležitější oblasti obranného plánování NATO do plánování sil, jež předpokládá především reálné zhodnocení možností v konfrontaci s požadavky. Jednotlivé cíle výstavby sil AČR byly formulovány jako návrh konkrétních požadavků s přesným časovým vymezením, které by měly ozbrojené síly ČR realizovat v různých oblastech výstavby i své činnosti. Realizace jednotlivých cílů je rozvržena až do roku 2003 a jsou na ni plánovány výdaje ve výši více než 60 miliard korun. Jen v tomto roce jsou z této částky plánovány investice za více než 7,5 mld. Kč.

Cíle se zaměřují na prioritní oblasti spolupráce a pokrývají všechny hlavní oblasti činnosti Armády ČR. Z celkového počtu 52 cílů výstavby sil je 26 všeobecných cílů, týkajících se celé Armády ČR, 14 cílů řeší úkoly pro pozemní síly a 12 cílů řeší úkoly pro vzdušné síly. Na realizaci všeobecných cílů jsou v období do roku 2003 plánovány investiční výdaje ve výši 4,6 mld. Kč, na realizaci cílů pozemních sil je to 14,6 mld. Kč a na cíle vzdušných sil jsou plánovány investiční výdaje ve výši asi 41 mld. Kč. Největším závazkem je nákup podzvukových letounů L-159, který si v plánovacím období do roku 2003 vyžádá téměř 60 % investičních prostředků z předpokládaného rozpočtu ministerstva obrany. Takové významné projekty jako je modernizace tanků T-72 nebo nákup nadzvukových letounů musely být zásadním způsobem přehodnoceny a jejich realizace přesunuta na další plánovací období. Disponibilní ekonomické zdroje jsou hlavním omezením pro realizaci řady projektů, které jsou prioritou pro začlenění ozbrojených sil ČR do struktur NATO.

Proces plánování sil ukázal, jak je pro ministerstvo obrany a další rezorty nezbytný funkční systém dlouhodobého a střednědobého obranného plánování, založený na

společných podkladech o předpokládaném ekonomickém vývoji v ČR. To na jedné straně. Z druhé strany dlouhodobé a střednědobé obranné plánování v pozitivním smyslu slova ovlivní ekonomický vývoj v České republice, vytvoří střednědobé, ale i dlouhodobé perspektivy pro obranný průmysl státu.

Požadavky na zbrojní průmysl

Obranné plány vytvářejí prostor pro účast českých podnikatelských subjektů při realizaci konkrétních investičních projektů.

A nepůjde zdaleka jen o možnost využití plánovaných národních zdrojů, ale i o investice ze společného rozpočtu Aliance, tzv. programu bezpečnostních investic (*NATO Security Investment Programme – NSIP*). Jedná se o program společného budování infrastruktury NATO, nezbytné pro výcvik a nasazení ozbrojených sil Aliance na teritoriu členských zemí. Zahrnuje souhrn procesů a činností od stanovení koncepce požadovaných kapacit, analýzu zdrojů, plánování investic, realizaci a řízení výstavby, přejímku a správu prvků infrastruktury, až po jejich uvolnění a vyjmutí z inventáře Aliance.

V rámci tohoto programu budování infrastruktury NATO je zpravidla zabezpečována výstavba základen a zařízení, jako jsou letiště, komunikační a informační systémy, vojenská velitelství, čerpací stanice a sklady PHM, radarová a navigační zařízení, odpalovací raketové základny, skladiště, podpůrná pomocná zařízení atd. Financování programu společné infrastruktury NATO probíhá v rozsahu dohodnutých limitů a postupů, na základě ujednání o podílech na nákladech, které jsou přijímány s cílem co nejspravedlivěji je rozdělit.

V současné době jsou v úzké součinnosti s orgány NATO připraveny pro ČR návrhy směřující do oblastí budování interoperabilních komunikačních a informačních systémů, do oblastí zlepšení schopností protivzdušné obrany a do oblastí zabezpečení schopnosti přijmout posilující síly Aliance na teritoriu ČR. Z uvedeného vyplývá, že české podnikatelské subjekty mohou ještě znásobit svůj podíl na budování infrastruktury NATO využitím šancí v soutěži o zakázky i v ostatních členských zemích Aliance.

V této části článku mi dovoluji připomenout velmi důležitý úkol, který ČR rovněž řeší, a který souvisí s přistoupením ČR ke standardizačním dohodám v materiálové oblasti, a které zásadním způsobem ovlivní domácí výrobce, jejich možnost exportu, a tím i ekonomiku státu. Proto je úkolem rezortu obrany, průmyslu a obchodu a dalších státních institucí spoluvytvářet podmínky pro to, aby domácí průmyslová sféra tyto dohody akceptovala a přijala.

Výrobci, jejichž produkce vyhoví náročným standardům NATO, tak získají možnost nabídnout je nejen na domácím trhu, ale také se uplatnit na jednom z nejrozvinutějších trhů, který představují nejen členské země NATO, ale i na trzích dalších zemí, které standardizační dohody Aliance realizovaly.

Přistoupení ke kodifikačnímu systému NATO (*NATO Codification System – NCS*), který tvoří komplex nadnárodních dohod, procedur, standardů, datových prvků a elektronických transakcí je jednou z podmínek úspěšnosti obranného průmyslu ČR na realizaci obranných plánů.

K tomu ministerstvo obrany rozpracovalo návrh nezbytných opatření pro oblast materiálové standardizace, připravilo věcný záměr zákona ke zřízení Národního kodifikačního úřadu ČR a věcný záměr zákona ke zřízení Národního úřadu zabezpečování jakosti.

K důležitým předpokladům zajištění bezpečnosti státu patří bezesporu existence a udržení přiměřené domácí průmyslové základny obrany. Jedná se o souhrn státních a soukromých kapacit pro výzkum, vývoj, výrobu, opravy a zkoušení výzbroje a techniky. **Průmyslová základna obrany** je významná z hlediska strategického (např. snížení závislosti na zahraničních dodávkách, pohotovost zásobování v krizových situacích), **politického** (mj. zvýšení hodnověrnosti obrany) a **ekonomického** (např. vytváření pracovních příležitostí). Česká republika je pouze v několika málo oborech schopna vlastními silami zabezpečovat výzkum, vývoj a výrobu vojenské výzbroje a techniky. Nejpřirozenější cestou se proto jeví spolupráce se spojenci a s dalšími zahraničními partnery, a to zejména účastí České republiky v činnosti výzbrojních orgánů NATO a těsnější kooperací s armádami a obranným průmyslem především členských zemí Aliance a ZEU, při současné podpoře domácího výzkumu a vývoje.

Ustavení Úřadu národního ředitele pro vyzbrojování – garanta spolupráce mezi naším zbrojním průmyslem a příslušnými institucemi NATO – umožní rozhodujícím způsobem ovlivňovat postavení a zaměření obranného průmyslu ČR.

U výzbroje či techniky mimo rámec možností českého průmyslu je nutné uplatňovat zejména politiku jejího kompenzovaného nákupu, tzn. spojování úhrady ceny se zpětnými dodávkami jiného, převážně vojenského materiálu, vyrobeného v České republice, resp. výrobou některých komponentů v České republice.

I v tomto kontextu jsou požadavky NATO na výstavbu ozbrojených sil pro Českou republiku nejen velmi důležitým prostředkem dalšího zvýšení účinnosti Aliance, ale i cestou k optimalizaci využívání zdrojů a získávání podpory veřejnosti.

Kromě naplňování těch našich národních závazků, které jsou dány přijetím 52 článků výstavby sil, plánuje ministerstvo obrany v letech 2000 – 2004 prioritní investice do sociálního a bytového programu a do oblasti ekologie, v celkové výši přibližně 4 mld. Kč. Předpokládá se převážně rekonstrukce ubytoven a bytů pro vojáky z povolání, rekonstrukce kotelen, vytápění, skladovacích a manipulačních zařízení pohonných hmot, budování čistíren odpadních vod, rozšiřování plynofikace objektů apod.

Závěr

Vznik strategické koncepce stability a bezpečnosti pro 21. století je nevyhnutelný proces, jehož realizace bude úzce souviset s nezbytným přijetím nových kompetencí OSN, jeho restrukturalizací a vytvářením kolektivního nástroje globální moci. Summit hlav států a šéfů vlád ve Washingtonu v dubnu 1999 schválil novou strategickou koncepci Aliance pro 21. století, která vytváří předpoklad nadstavbového procesu v rámci OSN. Posuzování legitimacy zásahu Aliance v Kosovu bez souhlasu OSN, bude mít určitě pokračování, zvláště v Radě bezpečnosti.

Z hlediska zajištění bezpečnosti ČR představuje NATO základní institucionální rámec, a to zejména v oblasti vojenské obrany. Díky širokému pojetí bezpečnosti, které Aliance uplatňuje, však členství posiluje bezpečnost země i v oblastech mimo vlastní

vojenskou obranu, jako například v oblasti krizového řízení, civilního nouzového plánování a poskytování humanitární pomoci, dále v oblasti kontroly zbrojení a postupu proti šíření zbraní hromadného ničení, v možnostech průmyslové a vědecké spolupráce. Vojenské a ekonomické aspekty jsou přitom úzce provázány a mohou se navzájem pozitivně ovlivňovat.

Naše členství rozšiřuje také manévrovací prostor pro uplatnění českých výrobců a dodavatelů služeb. Pro krátkodobost členství v Alianci by bylo neseriózní označovat již dnes konkrétní projekty. Přesto v rámci obranného plánování České republiky, Institutu národního ředitele pro vyzbrojování budou revidované investiční projekty na příštích pět let dány k dispozici cestou výborů pro obranné a civilní nouzové plánování. Tak ty podniky, které splní podmínky veřejných soutěží, budou zapojeny do plánů modernizace Armády České republiky v movitém i nemovitém majetku, včetně zahraničního podílu.

Jsem však přesvědčen, že aktivita českých hospodářských subjektů, podpořená odpovědnou politikou vlády, nemůže nepřinést pozitivní výsledky v nově dynamicky se utvářejícím strategickém prostředí pro 21. století.

Literatura:

- * Strnádek, J.: Filozofická východiska strategické obrany státu, VR 3/95.
- * Strnádek, J.: Český postoj ke společné evropské obranné politice, VR 1/96.
- * Strnádek, J.: Evropská bezpečnostní politika v 21. století, VR 4/97.
- * Kafka, J., Valach, F., Strnádek, J.: Problematika plánování obrany státu přístupujícího k Alianci, VR 3/98.
- * NATO: Nová strategická koncepce NATO pro 21. století, Právo 27/4/99.
- * MO ČR: Bezpečnostní strategie ČR, AVIS, 20/4/99.
- * MO ČR: Vojenská strategie ČR, AVIS, 20/4/99.

Budeme podporovat rozšíření Rady bezpečnosti o dalších pět stálých členů a chtít rovněž zastoupení střední a východní Evropy mezi nestálými členy rady. Důvodem je, že svět se od roku 1945 změnil a Rada bezpečnosti nemůže už být vnímána jako klub těch zemí, které měly rozhodující slovo v poválečném uspořádání.

*Jan Kavan,
ministr zahraničních věcí ČR
Právo 21. 9. 1999*